

ЦИЈЕНА:
За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
За све остале земље године 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Претплата се шаље непосредно Администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије г. Вељку Рамадановићу, к. и. агента у Котору.
Лописи се шаљу Уредништву Рукписи се не враћају.
Огласи се шаљу Администрацији или број од пет цифара из нетит слова по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара, из видних слова сразмјерно више. Најмањи оглас наплаћује се 1 перпер. — Осим напријед именоване цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксама још по 50 пара за свако поједино оглашавање.

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

Дочек Дечанског Одрета

— Нарочити извјештаји нашем листу —

Поводом повратка Дечанског Одрета са војног поља у Македонији Његово Величанство Краљ Господар изашао му је до Колашина у уторак рано изјутра у сусрет а у четвртак послје подне се вратио на Цетиње.

Његово Величанство Краљ Господар приспио је у Колашин истог дана у 2 сата послје подне, величанствено дочекан. Том приликом, као што смо већ јавили, срдечно је поздравио своју храбру војску, која га је бурно акламирала.

Други дан боравка у Колашину, услиједу, Његово Величанство Краљ је примио сирочад и удове у рату погинулих војника из околине. Њ. В. Краљ их је тјешно, захваљивао им је на поднесеним жртвама и обећао да ће живо настати, да им се достојно одужи тијем, што ће се из најприје побринути за издржавање обезглављених породица и сирочади погинулих јунака.

За вријеме вечере, први дан боравка у Колашину, изговорио је г. министар унутр. дјела Л. Гојнић значајну и топлу здравицу Врховном Команданту војске Њ. В. Краљу. Здравница гласи:

„Височанство,
Господо,

У овом свечаном тренутку, кад нам узвишени Краљ послје два срећно свршена рата распушта своју храбру војску и даје јој граници маслине, тај символ мира, реда и рада, Његова војска, Његов витешки народ не може а да се са захвалношћу не спомене неспирних подвига Његових славних прадака, храбрости и државничке мудрости Његова Величанства. Не могу да се не сјете оне вјековне борбе, коју су беспримјерно водили с једне стране миром, а с друге сабљом у руци и распиривали дух слободе Срба, развијали храброст и жељу за осветом Косова.

С тога у име војске, у име вјерног и оданог народа црногорског подижемо ову чашу за здравље и дуг живот Врховног Команданта, Његовог Величанства Краља; за славу, срећу и величину Његовог узвишеног Дома. Нека Он и у будуће буде врело мудрости, на којем ће се државници учити државничкој мудрости, а извор храбрости, на којем ће се јунаци напajати храброшћу и јунаштвом.

Живио Његово Величанство Краљ!
Живио Његов узвишени Дом!“

Здравица је од присутних слушана стојећи и на крају попраћена дуготрајним клицањем. Послије вечере дошао је међу госте и Господар, те је наздравио војсци. Присутни су Господареви ријечи с одушевљењем саслушали и бурно их поздрављали. За вријеме вечере други дан боравка у Колашину наио је Књаз Петар здравицу Колашанима, захвалио им у име своје и свијех присутних великодостојника и осталих многобројних гостију на гостопримству, које показаше и приликом повратка Дечанског Одрета. Кап. Ристо Бошковић у лијепој родољубивој здравици захвалио је Књазу Петру и поздравио га у име

Колашинаца. Заступник председника Владе, министар унутр. дјела г. Гојнић, наздравио је Књазу Нашљеднику и Књазу Петру. Његова здравица пропраћена је живим одобравањем и клицањем Нашљеднику и Књазу Петру.

Колашински грађани такмичили су се у гостољубивој услужности око гостију, трудећи се да понесу најлепше успомене. Сви угледнији грађани, којима је био на челу Њихов одлични представник г. Антоније Марић, улагали су особито старање да дочек Дечанског Одрета наше војске буде што лепши и боравак Њ. В. Краља и Књаз Петра у Колашину што величанственији. Господар је преко г. А. Марића неколико пута топло захвалио Колашанима.

Трећег дана, у четвртак рано изјутра, Његово Величанство Краљ, Књаз Петар, министри, великодостојници и остала пратња кренуше из Колашина. Пуцањем из топа поздрављен је одлазак Господарев. Непрегледна множина народа била је по колашинским улицама, а највише око тријумфалне кapiје на улазу, на којој бијаху исписане ријечи: „Добро нам дошао, ослободиоце Бијелог Поља, Пјевља, Пећи и Светих Дечана!“ Народ се тискао око Краљева аутомобила да поздрави Господара, да му још једном пожели сретни пут. Господар је захваљивао и кад се аутомобил кренуо, громким је гласом ускликнуо: Живјели Колашинци!

Путовање од Колашина долином Таре право је уживање. Једна за другом као у каквој панорами нижу се величанства природе црногорске Швајцарске. Само још мало више да вриједне и просвијетлене руке прокрче, удесе и намјесте, па ће тај дивни крај наше отаџбине привлачити многобројни страни свијет да га гледа, не говањи га се доволно нагледати. Сад ће и то бити, пошто је, послје небројених мука, настало доба благотворног мира и културног рада.

Краљ је приспио у Подгорицу у 10. часова. На улазу у варош собје стране улица скупила се огромна маса народа, која је Господара поздрављала бурним клицањем. Једна дјевојчица испред школске омладине ступила је пред Краљев аутомобил са китом цвијећа у руци и поздрављала је Господара овим ријечима: „Ослободиоцу Зете, Рашке и Светих Дечана једна мала Зећанка у име захвалности подноси ову киту цвијећа“. Остала дјеца обасуше Краљев аутомобил цвијећем. Краљ је срдечно захваљивао, па је пут одмах продужио до Крушевца, гдје је учинио кратки одмор. Са Крушевца пут је продужен на Ријеку, гдје је Господар са Књазом Петром стигао на 11 и по час. такође свечано дочекан од грађанства. На Ријеци се Господар није заустављао, јер је већ било касно, а дугу путовање од Колашина, силна врућина и прашина учинили су умор од пута веома тешким.

На глас да је Њ. В. Краљ Господар кренуо из Колашина, варош Ријека је одмах рано окићена заставама. Грађанство и народ из околине били су spremни у свечаном руху и очекивали долазак свога

општељубљеног Владара да га поздраве. Кад се у 11 и по сати приближио вароши, звоњење звона са цркве на Ободу објавило је његов долазак. Грађанство и народ, на челу председника општине г. кап. Краљевића и г. бригадира сездара Кусовца са осталим чиновништвом, стао је у редове уздуж пјаче. Кад Њ. В. Краљ налегао у варош заорило се са свих страна бурно клицање: Живио Краљ Господар! Живио Цар Јунака! Живио Косовски Осветник! Тако непрекидно одушељено клицање трајало је док је год Краљ пролазио испред масе народа и из вароши изашао, за које вријеме су и звона звонила.

Пошто је Краљ већ пошао пут Цетиња, народ се разишао кућама. Његово Величанство Краљ на Цетињу је приспио у 12½ сати, дочекан на врло свечан начин.

Долазак његов поздрављен је пуцањем топова и звоњењем звона. Цетиње је било у свечаном руху. Све зграде биле су окићене тробојницама и заставама. На уласку у варош, код болнице, био је окупљен велики дио грађанства са општинским одбором на челу.

Пред Двором је била постројена почасна чета са заставом и музиком на челу. С те, лијеве, стране улице било је и мноштво свијета оба пола. До дворског вестибила стајао је официрски кор, а под дворским вестибилем и даље стајао је Његово Високопреосвештенство Г. Митрополит, са Митрополитом Г. Дожићем, Епископом Г. Кирилом и свештенством, као год и државни великодостојници и чиновништво, обучено у пуној паради. С друге стране улице, десне, били су постројени ученици и ученице са својим наставницима, као год и грађанство оба пола.

На уласку у варош Његово Величанство Краља поздравио је заступник председника општине г. Вуко Вулетих кратким али лијелим говором.

Присутни пак клицали су Његовом Величанству све док се није аутомобил изгубио у споредну улицу.

Чим се Његово Величанство Краљ појавио на аутомобилу у Зетској улици, војска је стала на мирно, узела пушку пред прси и почела да одаје поздрав, док је војна музика интонирала химну.

Краљ Господар дочекан је бурним клицањем, које се на све стране проламало.

Краљ се скинуо из аутомобила пред Двором, док је његова свита сишла из аутомобила на уласку улице и пјешке се за њиме упутила.

Пред дворским вестибилем Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит Митрофан поздравио је Краља Господара овим лијелим говором:

„Величанство

Витешки Краљу и Господару,

У Твоме срећноме владачкоме животу, много си имао свечанијех и веселијех момената, који су те одушевљавали и радовали за добро Твоје драге Црне Горе.

Али свечаност данашњег дана, историјским својим значајем, надвисила је све прве зато, што је

данас остварено оно, за чим је Твој Славни Дом и Твој јуначки народ вјекovima тежио.

Петвјековна идеја српског народа данас је већ у дјело приведена. И овоме великоме, епохалноме-историјском догађају, Ти си, Господару, био први иницијатор. И баш зато слава је Твоја велика.

Ти си, Господару, први бацио убојну искру, која је наглом брзином у страшни пламен претворила цио Балкан.

Онај први убојни топ, што га је по Твојој високој наредби, на тврдоме Дечићу, опалио, Твој драги и најмлађи син, Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, из темеља потресао је горди Стамбол, и његов убојни ударац у сред срца устријелио је и смртно ранио силну и моћну Отоманску Царевину.

Под главном командом Твога драгога сина Његовог Краља. Височанства Престолонашљедника Краљевића Данила и осталих храбрих генерала Твоја, Господару, јуначка војска, у којој је у свима тешким тренутцима живог учешћа узимао Твој драги син Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко, много је витешке побједе одржала, које су крунисане освојењем многих тврди турских градова, на којима се данас, мјесто барјака са полумјесеком, сјајно лепрша Твој, Господару, побједнички крсташ барјак.

Да се драгоме брату из братске нам Краљевине Србије у помоћ нађе, Твоја, Господару, јуначка војска похитала је чак и преко Вардара и Брегалнице доспјела, те је тамо раме уз раме са браћом Србијанцима и Грцима, својим драгим савезницима, витешки бранила и одбранила српске интересе.

Ове витешке и славне побједе овјековјечиле су славу и понос орокуја Твоје, Славни Господару, јуначке војске.

Храбра Твоја војска, заједно са јуначком војском Твојих савезника, уништила је силну Отоманску Империју у Европи; осветила је тужно Косово; ослободила је велике народне светиње: Свету Српску Патријаршију, Високе Дечане, Бурђеве Стубове и многе друге српске задужбине; са наше подјармљене браће раскинула је петвјековне ланце туђинског робовања; једном ријечју грозни зулуми са Балкана завазла су већ отклоњени. Балкан од сада постаје плодно земљиште за ширење културе и просвјете.

Послије овако постигнутих срећних успјеха, неспитаноме промислу Божјему било је угодно да успостави за измучене народе на Балкану благодатни и срећни мир. Користећи се овим неоцењивим Божјим даром, Ти си, Господару, са пуно хвале Творцу Небесном, издао Високу дневну наредбу, и њом од ратне дужности разријешо своју јуначку војску. Својом Владачком милошћу похвалио си њену надčovјечну издржљивост и храброст. Овом свечаном приликом милостииво изјавио си: хвала рањеним, а слава погинулим и умрлим борцима, на бојним пољима, који за част српског имена и за благо своје драге Домовине, животе своје не поштедјеше.

Славни Господару!

Сви ови велики успјеси Твоја је то тековина. Твојом од Бога датом Ти срећом, Твојим витешким прегнућем и Твојом мудрошћу проширио си и увеличао Своју Богохраниму државу.

У Твојим младим годинама писао си и пјевао. Твоја родољубива пјесма „Онам' онамо“ била је нека врста правог пророчанства; јер између осталог у њој си рекао: „Та то је Моје, дома ћу доћ.“ Ова Твоја патриотска мисао данас се дјелом остварила.

Ово је за нас — Твоје вјерне поданике — несумњиви доказ, да је над Твојом Високом Владалачком Особом вазда лебдила милост Божја, која Те у Твојим Владалачким дјелима вазда руководила, за срећу и благо драгога Ти народа, а на узвишење Твога Витешког Дома.

Господару!

У Твојим витешким дјелима славно име Твоје вјечно ће живјети.

Ми смо срећни, што с Тобом доживјесмо оно, што многим Српским нараштајима не би суђено доживјети. За то из дубине душе сви једнодушно кличемо:

Живио Витешки Господару!

Живио Твој Узвишени Дом!

Живјела Твоја Храбра Војска!

Говор је овај био пропраћен бурним и одушевљеним клицањем.

Њ. В. Краљ се одатле упутио да прегледа почасну чету, када је од официра примио рапорт, бурно поздрављен од присутних. Одудушевљеном клицању није било краја.

Када је Њ. В. Краљ прегледао почасну чету вратио се у Двор, поздравив се уз пут са великодостојницима.

За све вријеме на дворском балкону била је Њено Величанство Краљица са Њеним Кр. Височанством Књагиницом Ксенијом.

Присутни су и по уласку Краља Господара у Двор приредили Му бурне овације и онда су се разишли око 1 сата после подне.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Дневник наших побједа. Кроз кратко вријеме почеће да излази циклус „Црна Гора у рату 1912—1913. године“, дневник наших побједа. У њему ће бити везано у целину све што је до сада најзначајније написано о учешћу Црне Горе у оба ова рата. Садржаће извјештаје свјетских ратних дописника, војних извјештача, бораца и очевидаца, епизоде из оба рата, пјесме о њима и т. д. На тај начин ће овај дневник пружити што потпунију слику нашег ратовања у прошлој и овој години. Прва књига обухвата догађаје који су претходили рату, мо-

билизацију, почетак рата и ратовање све до опсаде Скадра. Друга књига говори о опсади Скадра и пад Скадра до закључења мира. Трећа књига бави се учешћем Дечанског Одред наше војске у рату с Бугарском. Уредник је у главном овај дневник средио, али да би он био савршен мозаик свијетлих дана радио би у њ унио и оно, што би му наши официри, борци и очевици из оба ова рата послали, па било то описи догађаја, борба, палих јунака, освојених мјеста и т. д. или пјесме и епизоде из рата. Примаће и раније већ штампане радове. Зато моли свакога ко је ма шта из рата и о рату писао, да било то у везаном или невазаном слогу, или дневник водио да му одмах шаље како би овај дневник средио и у штампу га што прије дао. Рукописе ваља слати уреднику г. Бориславу Сл. Милићу на Цетиње. Издање прве књиге накнадно ћемо објавити чим буде у штампу ушла, а то ће бити кроз врло кратко вријеме.

Стогодишњица рођења Његошеве (1813—1913.) Питање о години рођења Петра II. Петровића—Његоша (Владице Рада), и ако се више пута потицало и долазило до разних мнијења — ипак се није дошло до правог резултата; јер док су једни тврдили као исправну годину рођења 1811., дотле су други узимали као тачну 1813. год. Дакако да су изводи и једних и других били површни, ослњајајући се једино на причања и пре-причавања старијих људи.

Др. Лазо Томановић у своме дјелу о Петру II. Петровићу¹⁾, расправљајући о години рођења Његошеве, прихваћа мишљење Медаковићево, означајући годину 1811. као тачну.

Но док се он и други биографи Његошеви држе те године, дотле је покојни Стеван Љубиша два дана после смрти Његошеве (21. октобра 1851.), објављујући смрт „сјајне дике и поноса свију Словена“²⁾, узео као годину рођења 1813. чим је нагласио да је преминуо у својој 38 години.

Томе је давно било кад сам и ја почео тражити и прелиставати старе изборе, до којих сам год дошао у којима се говори о Његошу, и напошљетку, труд није био изалудан, јер смо дошли до несумњиве истине не само о години него и о дану рођења великог песника.

Милан Давид Рашић, православ (правник), у свом дјелу изданом поводом смрти Његошеве, на крају истог, а међу изворима историјским вели:

Овај наш великић ђвник и државник родио се 3. новембра 1813. год. а умро 3. од грудне болести прошле године 19. октобра пре подне у 9 часа, бодро и са савршеним присуством духа као што се обично велики јунаци и пјесници с привременим овим животним растају.“³⁾

На крају књиге доноси први дио тестамена Његошеве, навађајући, под примједбом: „Само ловде сам добио у препису од г. Стефана Андр. Перовића владикиног сестрића...“

Из овога се види, да се је Рашић на глас смрти Његошеве нарочито обраћао

¹⁾ Петар други Петровић—Његош као владалац. Цетиње, Држ. Штампарија, 1896.

²⁾ Arkiv za povestnicu jugoslavensku, knj. II. Zagreb. Tiskom dra Ljudevita Gaja, 1852.

³⁾ Црногорка или стањћ Црне Горе за време владе Петра II. Њџгуша и његови предшественици; освјетљено повјестничким изворима. У везаном слогу од Милана Давида Рашића православа. Сопственост сачинио. У Бечу, печатано писменим арменским манастира. 1852.

Ја ћу сада предати јавности нешто мало из овога мојега рада. Као што ће видјети и господа писци, овдје нијесам ни приближно потпуно споменуо све њихове радое. Постајаће се колико ми то највише буде могуће да у „Зборнику“ саопштим све до најмањег чланчића. Сад такође не спомињем ни једно од оних дјела, која су унесена у књигу „Покушај за библиографију Црне Горе“ (тамо нијесам пролазио мимо 1892. годину).

Овај одломак дајем јавности највише због тога дако бих њим обратио добру пажњу госпде писаца, да ми припомогну шнањем назива својих списа.

О важности оваквога Библиографскога Зборника ја нећу зборити, јер је то у опште познато, а и државе и разна научна друштва троше велики новац око пружања и штампања библиографских материјала. Једино помоћу библиографије може се упознати са оним што се је у једној држави писало и што се је о њој и изван ње писало; а према томе може се доћи до суда и пресуде какву улогу та држава игра у свијету и какав је њен културно-просвјетни напредак, а гдје се просвјета и књига не његују, ту ни доброга напретка бити не може: нити може доброга реда у држави бити; нити може земљорадник добро земљу радити, нити стоچار стоку гајити; нити пчелар пчеле њивити, нити виноградар виноград подизати итд. Напредни свијет до тога је дошао, да земљорадник земљу оре, а на ралу пред њим стојиземљорадничка књига,

арх. Ст. А. Перовићу за податке, па је лако могуће да му је и податке о години рођења заједно с првим дијелом теста-мента, као и слику пјесникову, коју је донио на челу књиге — послао.

*

Не дијели нас много од дана стогодишњице. Али и прилике су такве, да успомену на стогодишњицу рођења пјесника „Горског Вијенца“, стабине Његошеве не може у овај мах прославити онако, како је заслужио онај, чији прах почива на ловћенском вису, не може му подићи споменик ни виши ни величанственији од живог споменика, којег је сам себи велики пјесник подигао у српском народу, ни од онога којег себи за живота подиже од тврдог камена на Ловћену, који ће трајати док буду трајале врлети витешке му отаџбине — док је свијета и вијека. Но ипак може се учинити оно, што је одавно пропуштено учинити: требало би омогућити да се дође до дјела Његошевих, до којих је данас заиста тешко доћи и учинити их приступачним уз јевтин новац свакој српској кући, ради чега би државна штампарија могла да слиједи примјером државне штампарије Краљ. Србије која је почела издавањем Вукових дјела. Родну пак кућу Његошеву очувати и не допустити да онако страше голе четири зидине, нијемо чекајући скори зуб времена кад ће и пошљедњи камен пасти на огњиште — или народ — који ће далеким покољењима сачувати скромни дом великог владара-пјесника.

Још би се могло наћи вриједних успомена, које би се имале смјестити у будућем музеју — успомена, које би други народи и те како за скупе новце платили и дичили се њима. Н. пр. она велика столица, оно гвоздено пријестолје, с којег је Његош, растајући се с овим свијетом, изговорио пошљедње ријечи: „о велики самостворитељу! помози јадноме но јуначкоме црногорском народу; одржи га у слози и у поштењу“ — мало ко знаде да још постоји — а та столица вреднија је него да је од злата сакована.

Завршујемо: ове године пада стогодишњица рођења Његошеве...

Загреб, мјесец августа 1913.

Јово Лазаревић

Народно позориште за Далмацију. На иницијативу независних одбора градова Дубровника, Сплета, Шибеника и Задра, а на свеопшту жељу цијеле покрајине, оствари се давнашња жеља: оснивање једне самосталне драматске дружине. Дугогодишњи управник позоришта Петар В. Ђирић, позван је од мјесних одбора и позоришних пријатеља у Далмацији, да своју дружину реорганизује, те да њоме удари темељ овом новом културном заводу нашег народа. Ђирић се спремно одазвао томе позиву, те је већ поднио молбу за уступање позоришта у Дубровнику. Дружина ће стајати под покровитељством хрватског нар. позоришта у Загребу и Земаљског одбора у Задру. Дружина ће гајити на првом мјесту домаћу драму, народну глуму са пјевањем. Након гостовања у већим градовима поћи ће у мања мјеста, гдје су већ основани одбори за приправљање терена. Филолошки и драматуршки надзор примио је нарочити одбор наших капацитета. Артистичко административни дио повјерен је Р. А. Динуловићу. Репертоар за прву је сезону састављен из ових комада: Гундулић: „Дубравка“; Војновић: „Сан Гундулићев“; Огризовић: „Хасанагиница“; Нушић: „Протекција“; Округић: „Саћурица и шубара“

одморили се у ладу, пред њим је књига; а тако бива и у свим другим пословима.

Рекао је један: „није нас потукао непријатељ, него сто хиљада њиховијех школа;“ други је рекао: „побједу је одржао добар ред и наша просвјета.“ Наша пак дивна народна пословица вели: „невјештога ваља и дрвље и камење; а вјешти ломи и дрвље и камење“

Просвјета доноси слободу и уздиже човјека на висину човјечанскога достојанства, а слобода доноси друга добра. Кад се душа ослободи из мрака незнања тек тада може да упути своју радњу к добру и напретку. Физичка сила била би то исто што и физичка сила код осталих животиња и тек просвијећена душа чини човјека „благородним“ и издваја га из реда других животиња свијета; а просвјета се књигом шири.

Његујмо добру књигу, добром књигом ширимо просвјету ако ћемо да дођемо до добра и да имамо у човјечанству бољу будућност.

Још морам примјетити, да у овим одломцима нијесам метнуо списе ни у хронолошком поретку, него онако како су ми до руке дошли, само сам гледао да их приведем по азбучном реду. Такође списи нијесу подијељени по групама, тј по специјалноме садржају; али ће све ово бити срећено у Зборнику. Сад молим читаоце, да ми не замјере за овај недостатак и у опште за непотпуност списа.

и „Шокица“; Веселиновић и Брзак: „Бидо“; Ђоровић: „Он“; Матија Бан: „Добрила и Миленко“; Миљковић Велимир: „Буњевка“; Нушић: „Данак у крви“; Томић: „Барун Тренк“; Предић: „Голгота“; Никола Ђ: „Балканска Царица“; Динуловић: „Осман бегов ђул (ружа)“ и „На прагу новог доба“ нова и актуелна драма; Толстој: „Ана Каренина“; Достојевски: „Браћа Карамазови“; Ришков: „Државни стан“; Пајенски: „На посијелу“; Тош: „Нервозне жене“ и т. д. Народне комаде с пјевањем прати војничка музика од 18 људи, под управом сопственог капелника. Сезона почиње 15. октобра по н. к. а особље ће се састати 1. у Дубровнику за пробе. За сада се воде преговори за ангажман уметника: г-ђице Хрвојић, г-ђа Стипановић, Хајдушковић, Рогоз, Мила Полић и други.

Стогодишњица рођења владике и господара црногорскога Петра II. Свршетак XVIII и почетак XIX стољећа родио је неколико великана српскоме народу, који су великим својим дјелима оживјели српски народ свуда, на све стране, и били зачетници оних догађаја, који су се даље постепено развијали и довели до тога, да се изврше ова дјела, која се извршише прошле и ове године, те се ослободи велики дио нашега народа и умножише двије српске краљевине.

Ти су велики људи били: митрополити и господари црногорски Петар I и Петар II Петровићи—Његош, Карађорђе, вожд великога српскога устанка, којег је Петар II достојно назвао оцем Србије; Милош Обреновић вођа другог српскога устанка и ови њих кита витезова какве је ријетко икад колијевка Белонина одњихала. Они започеше велико дјело народнога ослобођења: „а ко чиња бити ће најбољи; а ко иза онога те почне, свака му се ствар окаменила“. И доиста српски народ не издаде те своје великане, него продужи са славом њима започета дјела и великоме дијелу нашега засја свијетла царица Слобода.

Једноме од тих великих Срба, владици и славноме црногорскоме господару Петру II. навршује се ове године стотина година од дана рођења. То је онај великан српски, који је цијелога краткога вијека свога, од своје нараније младости, радио и генијалним пером и дјелима као владалац, на ослобођењу српскога народа. За то је он и ступио у односе и преписку с првацима народа од светри вјере; а између осталих и са знаменитим Србима мухамеданске вјере „змајем“ босанским Хусејином Градашчевићем; „витезом“ херцеговачким Али пашом Ризванбеговићем итд.

Ко ће описати велика твоја дјела, велике твоје идеје за Српство, велики господаре црногорски и пјесничке свесрпски? Како је моје перо слабо, и до највећег степена преслабо, према твојој величини? Но опет из жеље да ти се ја мали мало одужим не могах да не склопим неколике врсте у славу стогодишњице твојега рођења.

Овим јављам да сам саставио једну спомен-књижицу у славу стогодишњице рођења Петра II, која ће изаћи у овдашњо, државној штампарији, а у издању Дворске Књижаре „Његош“ В. Мартиновића. Књига ће изијети око 4 штампана табака, а цијена је само 70 пара. Ко би желио исту купити, нека се обрати реченој књижари. Молим српске и хрватске листове да буду благонаклони ово прештампати.

Марко Драговић.

ЛИСТАК БИБЛИОГРАФСКИ ЗБОРНИК

За историју грађанску и црквену, географију, просвјету, историју судства, богословску науку, педагогију, етнографију, статистику и археологију Краљевине Црне Горе.

Прикупно и уредио
Марко Драговић

Још 1886. почео сам прикупљати грађу за библиографију Црне Горе и нешто од скупљене грађе наштампао сам у „Гласу Црногорца“ број 24., 25., 26., 27., 31., 49. и 50. и. г.

Године 1892. како то што је било наштампао у „Гласу Црногорца“, тако и даље прикупљени материјал, наштампао сам у особитој књизи под називом „Покушај за библиографију Црне Горе“ на Цетињу, у државној штампарији године 1892.

Желећи дати ономе који изучава Црну Гору што потпунији списак све књижевности о Црној Гори, како онога што се штампало у Црној Гори тако и изван Црне Горе, на свим језицима, ја сам продужио прикупљати грађу за један опширнији библиографски зборник. Колико може у томе један човек учинити, а живећи у једном мјесту, чак је знати; али човјек је дужан радити онолико колико може и држим, да је тијем свршио своју дужност.

Надам се да ће ми у овом раду помоћи сви који су у стању то учинити, а особито писци, који су што писали о Црној Гори, ма на ком језику то било.

Avelot H. et J. de la Nézière Montenegro, Bosnie, Herzégovine. Paris, 1895. in 8° стр. 248. ово је дјело украшено су 4 аквареле и 200 слика у тексту (око 50 слика које се односе на Црну Гору).

Александров А. И. Петр I Петровић, владика — митрополит черногогорский. Его посвящение во епископа и сказанное им послѣ этого слово Казань 1895 in 8° стр. 17.

— По Адриатическому морю въ черногорию на торжество 14. июля 1893. года. Казань типография Т-ва Почечкина и комп. 1894. 8° стр. 46.

— История развития духовной жизни Черной Гори и князь поэт Николай I. Казань, типография Казанскаго университета 1895. 7° стр. 82.

— Краткий очерк о занятях за границей въ славянскихъ земляхъ, лѣтомъ 1895. Казань, типография Казанскаго университета 1895. 8° стр. 27.

— По поводу перахода въ католичество княжны Елены Черногорской. Казань типо-литография Императорскаго университета, 1896. г. 8° стр. 25.

Бан Митрофан митрополит црногорски. Споменно упуство о исповиједи за свештенство и народ написао — Цетиње, Државна Штампарија 1896. 8° стр. XIV—249.

— Кратки црквени устав за свештенике и ученике богословско-учитељске шко-

Аугуст Бебел умро. У санаторијуму Па-суг недалеко од Цириха умро је недавно во-ђа њемачке социјално-демократске стран-ке Аугуст Бебел. Вијест о његовој смрти изненадила је јавност, јер се до пошљедњег часа добро осјећао. Умро је од срца. Четврти дан након доласка у санатори-јум, у ком се налазила на лијечењу ње-гова ћерка, осјетио је болове код срца. Љекари су га прегледали, но чини се ни-јесу наслућивали опасност, те је и Бебел писао вођству социјалне демократске странке у Берлин, да ће судјеловати на страначком конгресу. Али одмах затим му је опет позлило и мало за тим је умро. Мртво је тијело његово превезено у Цирих и у крематорију спаљено. Аугуст Бебел родио се 22. фебруара 1840. у Келну год. 1864. постао је самосталан столарски мајстор; од г. 1862. живо се истицао у радничком покрету и 1865. постао је председник радничког удру-жења у Лајпцигу и члан сталнога одбора њемачких радничких удружења. Г. 1867. изабран је за посланика у сјеверо-ње-мачки, а 1871. у њемачки „Reichstag“. Од г. 1869. био је сарадник листа „Volksstaat“ у Лајпцигу. И писмом и говорима по-бијао је Бебел првијенство Пруске у Ње-мачкој и ново устројство њемачког цар-ства и изјављивао се присталицом па-риске комуне и интернационале. Г. 1872. осуђен је уз друга Лајбкнехта због ве-леиздаје против Њемачке и Саске на 2 године тамнице у тврђави, а исте године још на 9 мјесеци затвора због увреде њемачкога цара. Међутим углед у страници му је све више растао и г. 1881. изабран је у саски сабор, и уза све покушаје на пошљедњим конгресима, да га свргну, увијек је изнова био изабран. Написао је: „Наши циљеви“ (1893.), „Њемачки се-љачки рат обзиром на главне социјалне покрете средњег вијека“ (1876.), „Хриш-ћанство и социјализам“, „Жена и соци-јализам“, „Муслиманско-арапска културна периода“, „Недјелни рад“, „Charles Fou-rier“, „Положај радника у пекарници“ и др.

Прослава Миланског едикта. Првим учитељима Хришћанства, а тако исто и њиховим ученицима била је досуђена иста судба као и њиховом Великом Учитељу-Творцу и спаситељу свијета — Исусу Хри-сту. Били су гоњени, стављени на ужа-сне муке и убијани на највишепрестијни начин. Нека се само спомене име Нерона, па ће свака хришћанска душа устрептати од страха пред сликом која му се јавља и тако јасно представља, колико свирепос-ти може да измисли заблудела и у гри-јеху и огрезла душа. Све муке и сва стра-дања прекида цар Константин Велики, син племенитих и побожних родитеља, Јелене и Констанције Хлора, својим едик-том, познатим под именом вароши у којој је издат: Милански Едикт. Тај ва-жан чин извршен је 313. године. Ове године навршило се дакле 1600 годи-на од тога дана који цио хришћански свијет помиње и прославља. Западни хри-шћански свијет то је већ учинио. Србија, а нарочито Ниш треба и мора да се сје-ти 313. године. Србија, зато што је у границама Србије, а Ниш, зато што је у Нишу рођен цар Константин, морају до-стојно прославити 313. годину. доводе-ћи у везу са славном и епохалном 1913. годином. У цијелој Србији извишиће се прослава 1600 годишњице Миланског еди-кта 14. септембра — о Крстов-дану — ове године, а у Нишу та ће прослава бити изведена на нарочито свечан начин. То-га дана у Нишу осветиће се камен теме-љац за подизање храма у част цару Кон-стантину и царици Јелени и у славу на-

шим изгинулим борцима у балканским ратовима 1912.—1913. године. У велико се већ чине припреме за ову прославу, чи-ји ће се програм доцније објавити.

Грађански рат у Китају

— Побједа владине странке —

Брзојавна извјешћа из китајске репуб-блике јављају сваки час о побједама вла-диних чета над јужним демократским у-сташама, о побједама „диктатора“ Јуан-шикаја, над републиканском идејом Су-ничене. Успјеси владиних чета тако су јасни, да је Јуаншикај отворено рекао, како се нада за три четири недјеље ко-начно укротити устанак. И у истину ако се положај на Даљњем Истоку просуђује по писању новина, те се изјава Јуанши-каја не може чинити тек пустом изми-шљотином, него се мора сматрати да потпуно одговара политичком положају даног момента.

Питање је, како се може објаснити не-успјех јужних револуционара, који су се дигли на буну уз прилике, које су биле више него повољне по владу у Пекингу. Ова није имала ни доста новаца, а ни доста војске, јер је морала јаке одјеле држати у Манџурији и Монголији.

Успјех Јуаншикаја тумаче се погрешкама његових противника, што их учинише, кад су помагали председника републике. Китајски револуционари нијесу се могли након успоставе републике задовољити улогом другоредних савјетника полити-чара, којег окривљују са реакционарства. Но не оправдајући Јуаншикаја од те оп-тужбе, може се рећи, да ни револуцио-нари не раде без сваког егоизма, него да се како предају личним и страначким ак-цијама, које немају ништа заједничкога са народним китајским интересима. Одмах након пронасти монархије појавила су се у непристрасном новинству открића о чудном бараћању новцем, што се припи-савало револуционарима.

Агитирајући против Јуаншикаја, пости-гли су револуционари то, да су широки слојеви народа стали равнодушно гледа-ти на т. зв. високу политику и да су стали уваживати диктатора, који је свој-ски настојао да подигне државу.

Јужни револуционари пребацивали су Јуаншикају строгост, заборављајући, да је та строгост уперена само против бун-товника.

Говорећи о задњим догађајима у Ки-тају мора се свратити пажња и на тешки положај централне владе, као и на по-грешке, што их је она учинила у унутар-њој управи републике. Настојање, да се цијела управа, без обзира на локалне о-себине удаљених покрајина централизира у Пекингу, морало је довести до незадо-вољства у јужном Китају, што су врло вјешто и успјешно искористили политич-ки противници Јуаншикајева, дигнувши против њега буну. Схватљиво је, да Ју-аншикај у онај час, кад су револуционари поставили питање о самом опстанку др-жаве, није могао учинити никаквих кон-цесија јужњацима. Сваку концесију схва-тили би револуционари као знак слабо-сти владе, која опет у првом реду настоји, да подигне свој пали престиж у очима народа.

Русија, која је највише интересирана у китајском питању, прати са великим ин-тересом, развој ондашњих догађаја. У руским дипломатским круговима надају се, да ће након угушења револуције Ју-аншикај схватити нужду изразе таквог компромиса између југа и сјевера, који

би обезбиједио рад државног организма, који је сада запео.

Оштри и нагли прелаз од деспотског система к пародији западно-европског конституционализма није могао а да не изазове дубоких потреса у животу Китаја.

Кавала

— Од Д. Јесена —
(Из „Тана“)

8. јула отпутовао сам са једним тран-спортом грчке артиљерије из Солуна за Кавалу. У овоме тренутку грчка војска је припремала један велики покрет, који је имао за циљ, да очисти обалу Јејејског Мора од бугарске војске, која се још ту налазаше између Порто-Логоса и Деде-агача. Грчка флота, коју смо срели близу острва Татоса, тек што се вратила из извиђања, које је показало, да је цијела обала била засута минама и да се знатна сила непријатељска налазаше у Дедеагачу и околини. При наступању флоте Бугари су били пуцали на њу топовима великог калибра, као и пољским топовима, али без икаквог дјјства. Топови бјеха на-мјештени у грчким квартовима у Дедеа-гачу, тако да је грчкој флоти било го-тову немогућно да одговори палбом.

Под овим условима грчка Врховна Ко-манда је одлучила, да комбинује помор-ску акцију са акцијом сувоземне војске. План је био да двије дивизије, зашти-ћене допунком снагом артиљерије, оду из Кавале великим колским путем, који води из Кавале у Драм, и потом окрену на исток, готово паралелно са обалом. Грци су, за своју акцију према њима, употребили не само своју артиљерију, него и батерије, састављене од узетих турских топова у пошљедњем рату, као и од бугарских топова, отетих у садаш-њем рату.

Између острва Тасоса и Кавале расто-јање је само од једног до једног и по сата. Пристаништем у Кавали доминира лука острва Тасоса. Потребно је, међу-тим, рећи, да се може мало говорити о „пристаништу“ у Кавали.

Доиста, бродови могу да се приближе обали тек на одстојању од 1.500 до 2.000 метара. Утоваривање и истоваривање врши се тамошњим баркама са веслима, којима треба готово читав сат да пријеђу пут од вароши до лађе. За истовар грчких војних транспората било је, дакле, по-требно знатно вријеме. Међутим, у часу кад је флота већ заузела Дедеагач и ци-јела артиљерија, потребна за извршење плана краља Константина, била се искр-цала у Кавали и налазила се на поло-жају, на обали.

У вароши Кавали чак и нема кола. Цио транспорт робе врше амали, ови оријенталски носачи, који товари на сво-ја леђа огромне терете. Богатство варо-ши је у њеном извозу дувана, који се гаји у околини. Кавалски дукан сматра се за најмирисавији и набољи од свих дувана старе Турске. Он се сортира и потпуно прерађује у магацинима, у који-ма раде једино Грци. Извозници, напро-тив, врло су разних народности; има двије велике американске куће, чији се садашњи капитал цијени на два милио-на долара, а има кућа грчких, аустри-ских, па чак и турских. Било би немо-гуће наћи бар и једног Бугарина у овој вароши. Већина становништва је потпуно грчка; поред ње живи приличан број му-слимана и неколико јеврејских породица.

Бугари су оставили у Кавали биједну усипмену. Бугаре су често називали бал-

канским Прусима. Они су, може бити, то, али својом искључивошћу и својим стро-гим методима одузимања народности и заслужују да буду окарактерисани као Јапанци се Леванта. Они су извршили режим ужаса у Кавали. Пред мојим ко-легама и предајном цитирали су имена шефова породица јеврејских и грчких, који су, под ужаним претњама, морали платити огромне суме новаца бугарским чиновницима, и војним и цивилним. Је-дан врло богат Јеврејин био је силом одведен из своје куће и сакривен негдје у планини, докле год његова породица није платила тражену суму за његово о-слобођење.

Према оваквим приликама сасвим је природно, што су Бугаре мрјели у Ка-вали, и то не само што су их мрјели Грци и муслимани, него можда још и виши представници великих извозничких кућа американских и европских. Неколи-ко угледнијех странаца и муслимана ре-кли су нам, да неће ни под каквим ус-ловом остати у Кавали, ако варош на-пусте Грци и поново је предаду Бугарима.

Египатски кедив, који има великих до-ходака на острву Тасосу, издржава у Ка-вали муслимански сиротињски дом, који чини много добра. Варошке мошјаје су чувене са своје љепоте. Бугари су сру-шили сва минарета и најславније мо-шеје претворили су у касарне и војне депо-е. Утисак, који су ови догађаји про-извели на мухамеданско становништво, био је ужасан; у пркос ривалства, које је пређе постајало између Грка и мусло-мана, они су се сада приближили и су-срели се са истом мржњом против гос-подара, и суровог, и ограниченог.

Не треба заборавити, да се село Док-сат, гдје су Бугари починили најгора сви-рјепства, налази у близини Кавале и у њему су становали произвођачи дувана, који су били у сталној вези са Кавалом. Укратко, морално стање Бугара у овим крајевима биједно је, и кад је човек чуо шта се говори о овој нацији на обали Јејејског Мора, разумљиво је, што је г. Венецилос рекао истину у Букурешту, кад је тврдио, да би му било немогућно вратити се у Грчку без Кавале. Ову ста-ру византиску варош, са импозантним рушевинама и њеном цвјетном трговином, освојили су Грци. Они су у њој. Све чини, да се вјерује, да ће они у њој остати.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Произведен. Приликом повратка из Колашина Његово Величанство Краљ про-извео је на Крушевцу г. командира Луку Гојића у чин генерала. Господар је пред министрима и осталим присутним вели-кодостојницима благоизволио похвалити војничке врлине г. Гојића и признање одати његовом беспријекорном држању и заслугама у оба рата.

Честитамо новоме генералу наше хра-бре војске ово високо и заслужено од-ликовање и признање.

Прилог браће из Америке. Од управе Српске Народне Одбране у Сан-Франци-ску Одбор за помоћ сиромашних поро-дица војних обвезника на Цетињу примио је седам стотина и педесет долара (3.750 круна) са овим спроводним писмом: „У прилогу овог писма шаљемо вам упут-ницу на седам стотина и педесет долара. То је други прилог, који шаље Српска Народна Одбрана у Сан-Франциску за помоћ сирочади пострадалих српских ратника у овој светој војни. Упућујући вам овај прилог, ми вас молимо, драги

год I. св. II. стр. 103—108 (Цетиње, Др-жавна Штампарија 1895).

— Једна биљешка из наших одношаја према Русији из доба књаза Данила I. „Луча“ година II (1896) стр. 56—58.

— Успомене Е. П. Ковалевскога из борбе Црне Горе и Италије за сло-боду и независност (писано 1864 г.) „Лу-ча“, година II св. VI 243—251 и св. VII стр. 292—302 (1896).

— Кратка историја Црне Горе за шко-лу саставио — Цетиње, Штампарија К. Ц. Министарства Војног 1910. стр. 98.

— Историја педагогије од Јеленичкога, с руског превео и допунио — Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија 1899. 8^о стр. 213.

— Двије-три о Бранку, „Књиж. лист“ за 1902 св. VI стр. 173—174.

Извјештај о девојачком институту ца-рице Марије на Цетињу на крају његове двадест и треће, а школске 1891—92 године приредио — Цетиње, Државна Штампарија 1892. 8^о стр. 35.

— Извјештај — на крају његове два-десет и четврте, а школске 1892—93 го-дине — Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија 1893. 8^о стр. 31.

— Анегдоте и мудре изреке из старијех грчкијех и латинскијех писаца, с рускога превео — Цетиње, штампано у Државној Штампарији Краљевине Црне Горе 1911. 8^о стр. 78.

(Наставиће се)

ле написао — Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија 1901. 8^о стр. 183.

— Бесједе — Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија 1902. 8^о стр. 450.

Баквић Љубо. Надлежност шеријатских судова у Црној Гори. „Дан“ лист за нау-ку и књижевност. Цетиње, у Кр. Цр. Државној Штампарији 1911. св. I и II стр. 56—69.

— Законодавство у Црној Гори „Дан“ за 1911. годину св. 3. и 4. стр. 29—38; св. 5. стр. 21—34; св. 6. стр. 5—17. Го-дина II 1912. св. 1—2. стр. 4—17. св. 3, 4, 5, 6. стр. 14—29.

Baldaci Antonio, prof. L' Italia mediter-ranica e nell Adriatico. Roma, tipografia Co-opeativa Sociale 1903, 8^о стр. 28. Говори се и о црногорском Приморју Јадранско-га мора.

— Risultati botanici e fotogeografici delle due missioni scientifiche italiane del 1902. e 1903. nel Montenegro (con tavola). Bologna, tipografia Gamberini e Permegiani 1904. 8^о стр. 10.

— La prima ferrovia nel Montenegro. Roma, officina poligrafica Italiana 1908. „Rivista Marittima“, estrato dal fascicolo di ottobre 1908. 8^о стр. 16.

Бјелановић Сава. Кроз словенске зем-ље. Успомене и биљешке с пута. Задар, 1897.

Barbarich Evgenio. Alcune note sull'eser-cito del Montenegro. Roma, 1897. Enrico Voghera tipografo delle L. L. m. m. il Re e la regina. 8^о стр. 16.

Вулетих Сава. Посљедњи дани. Из до-гађаја у Зети 1832. „Књижевни Лист“ св. I. и II. за 1901 годину, стр. 31—33 (Це-тиње, Државна Штампарија).

— Наши људи. Цетиње К. Ц. Државна Штампарија 1910, 8^о стр. 237. прештап-пано из „Бранкова кола“.

— Патница, приповијетка. „Књижевни лист“ св. XI. за 1901. годину страна 352—361 и св. XII стр. 392—401.

— Зетски ускок, Књижевни лист“ св. VII. и VIII. за 1901 годину 215—227.

— Просте душе. Загреб 1905 (ову књи-гу нијесам имао у рукама, па јој не знам формат и величину).

— Причест узбијеру — из сјећања — „Књиж. лист“ св. IX. и X., године 1902, стр. 245—249.

Вучковић Перо, професор. Књаз Никола I као пјесник. Цетиње, Штампарија К. Ц. Министарства Војног 1910. 8^о стр. 160.

— Истина о суспендовању управитеља и наставника велике држ. гимназије на Цетињу. По званичним актима министар-ства просвјете и црквених послова. Це-тиње, Штампарија Кр. Цр. Министарства Војног 1911. 8^о стр. 121.

Вукчевић Митар. Вук Раслапчевић. „Про-свјета“ 1894 св. VII стр. 371—373.

— Још нешто о Вуку Раслапчевићу. „Просвјета“ св. X. стр. 527—530 (1894) **Васовић Рад.** Трагови ledenог доба у Црној Гори „Годишњица Николе Чупића књига 30. за 1911 годину, у Биограду.

Високи Дечани. Издао народни дечан-ски одбор. Београд, народна штампарија

Љубе Ј. Бојовића 1910 стр. 84. У по-четку су четири слике манастира Дечана Пошто дечани сада припадају Црној Гори то и ову књигу уносим у нашу библио-графију.

Гојнић Лабуд. Надлежност за прет-ходно ислеђење, кад чиновник учини убиство у вршењу службе.

„Дан“, лист за науку и књижевност. Уредници д-р Н. Шкерковић и Душан С. Ђукић. Цетиње, у Кр. Цр. Држ. Штампарији 1911, стр. 47—55.

Вукићевић Ђуро. Да ли се српска пећ-ска патријаршија год. 1766. канонички укинула и коначно угасила? и ко јој је црквено-правни наследио? Историчко — каноничка расправа написао. —

У новоме Саду, српска штампарија д-ра Светозара Милетића 1904. 8^о стр. 35.

Драговић Живко. Путовање Петра I. свега у Русију 1785 године и личности, које су играле улогу у томе путовању: Абат Долчи, ђенерал Зорић, ђенерал Неранчић, књаз Потемкин и др. „Књиж. лист“ св. I и II (година II, 1902) стр. 10—22 и св. III стр. 64—70.

— Одбрана Јунског и Острошког ма-настира. (Епизод из ратовања Црне Горе и Турске 1852—53 године) по причању војводе Ђура Матановића забиљежио — „Књиж. лист“, св. I и II за годину 1901 стр. 27—31. (Цетиње, Државна Штампарија).

— Неколике ријечи поводом распре о поријеклу Вука Раслапчевића „Луча“, књи-жевни лист друштва „Горски Вијенац“,

brate, да и овом приликом изразите сирочади косовских осветника и заточника боље српске будућности наше искрено саучешће у његовој великој али светој тузи. Речите им, да ће њихов бол наћи увијек болешиво срце, њихова туга увијек послушног уха код Срба у Америци. Срби у Америци сјећаће се са вјечитом захвалношћу оних јунака, који одагнаше врага са нашег огњишта и створили могућност, да се и они једном врате под окриље ослобођене и увеличане Србије. Овај прилог је само незнатан залог те захвалности. Нека би он убрисао сузе и утишао уздахе, који се данас чују из ожалашћених домова наших врлих покојника.... Одбор за помоћ сиромашним породицама војних обвезника на Цетињу топло се захвалио Српској Народној Одбрани у Сан-Франциску на овом обилном прилогу и на племенитости његовој, јер ће са овим прилогом многе и многе обезглављене и сироте породице помоћи и њихови тежки болови ублажити. Браћа у Америци на оваквој племенитости и због осјећаја које према сиротим породицама гаје заслужују свако признање, те им и ми на њиховом племенитом дару срдечно захваљујемо у име наших сиротана, желећи да њихов примјер не остане усамљен: да се на Народну Одбрану угледају и друга српска друштва у Америци и да за општу ствар приложе своју лепту.

Из Митрополије. Јављају нам из Никшића, да се 14. ов. мј. преселио у вјечност у свом родном мјесту Пиви, добри служитељ олтару Божјег и члан Никшићске Консисторије у пензији — поп Радован Врачар. Бог да му душу прости и вјечна му памјат.

Крилатица на Цетињу. У четвртак у шест и по сати послје подне над Цетињем се појавила крилатица (аероплан), која је над варошем стала да кружи. Крилатица је обратила пажњу свега грађанства пријестонишког, које је похитало на улице да је са згодних мјеста посматра како маршијално над пријестоницом кружи. Пошто је крилатица направила неколико већих и мањих кругова, спустила се хитро и врло лако на Обилићеву Пољану. Крилатицом је управљао познати крилатић Јован Видмер, који је прошлог љета долазио на Цетиње и чинио покушаје летења, али му они тада нијесу, и крај свих напора, испали за руком ушљед дефекта у апарату. Овог пута Видмер се дигао са Његуша и оданде је право на Цетиње дојездио. Видмер се сјутра дан, у петак, у два маха подизао крилатицом са Обилићеве Пољане и кружио над Цетињем поздрављен срдечно од грађанства. Његовом подизању присуствовали су и Њихова Величанства Краљ и Краљица и Њихова Краљ. Височанства Књаз Петар и Књагиња Ксенија и том приликом га удостојили Своје високе пажње, похваљујући га. Као и дан раније, Видмер је и и јуче врло успјешно летио и кружио над пријестоницом, лако и хитро спуштајући се на Обилићеву Пољану, на мјесто с кога се подизао, поздрављен за све вријеме од многобројне масе свијета, која се стекла на мјесто с кога се подизао. Ово је први лет на Цетињу.

† Перо Т. Радуновић. Међу погинулима на Брегалници 6. јула погинуо је и официјерски приправник Перо Т. Радуновић. Тим поводом добијамо од попа Н. Јовићевића из Релезе ову посвећу палом нашем јунаку:

„У рату за ослобођење наше потлачене браће, са нашим јекловним непријатељем — Турчином, и ти си се борио, храбри Перо, на охолим висовима Тарабоша, злогласне Брдице, на Барбалуши Суку и Деригњату. Борио си се славно, помишљајући увијек да си унук славнога Радуна. Твоју храброст, нико ти и не пориче, али из тога рата оста неповријеђен. Сигурно те судба оставила, да од небратске — бугарске руке погинеш, тамо далеко на обалама китне Брегалнице далеко од својих старих родитеља, своје супруге, ситне дјеце, браће и пријатеља, далеко и од свога родног сеоца.

На поклич српске трупе, и ти пође са храбром браћом Црногорцима, да српске крајеве браниш око Струме, Вардара и Брегалнице од најезде дивљих Бугара, гдје јуначки и погину.

Ти си умро да вјечито живиш, а благо оном ко довијек живи, имао се рашта и родити.

Српско небо, које је кроз своје сјајне двори примило толики број српских витезова, нек прими и твоју племениту душу у коло дичних Обилића и осталих славом увјечаних мученика и бораца, који за лијепо Србиново име погинуше. Нек ти буде лака српска земља, за коју и свој млађани живот положи, а твојим старим родитељима, супруги и нејакој дјечици наше топло саучешће.

Слава ти, унуче, Радунов! Слава ти!

Црвени Крст. Друштво Црногорског Црвеног Крста примило је даље ове прилоге у перперима:

Франк Божић, Питсбург — (Па (Амер.) 55395; Јово Копривица, Леад Со Дакота (Америка) 50; Јаша Лалошевић, Сомбор

(Бачка) 20; Д-р Ђорђе Милашиновић, Винковци (Славонија) 50; Андрија Ивановић Дроси, Москва (Фр. 26490) 252-98.

Одбор Црвеног Крста, Вир: Ибраим Вранић 100; Нуш Гули 10; Лука Поповић Симон Гајарди, Шук Боричи, Асан Бербер, Јован Шутковић, Кол Гули и Сант Мандић по 5; Зеф Ђока 3; Филин Живановић 1.

Одбор Црв. Крста, Улицы: Илија Срзентић 30, Шафир Биљали 100; Цуфо Горана 25; Фазлија Лазоја 100; Латиф Горана 25; Тахир М. Бећић 25; Ибрахим Садик 25; Бећир Исуфи 50; Али Муја 25; Махмут Хазизи 25; Цафо Мухарем 20; Суло Селимбег 20; Мано Хоца 25; Хафис Бенир Ага 25; Јакуп Љикоја 25; Ахмет Горана 25; Али Хаџи Бетов 100; Јако Нреца 50; Даут Хамза 20; Хусејин Бег 25; Тахир Хоца 25; Мано Бег 20; Омер Али Касми 45; Ахмет Мола Исуфи 2; Фазли Сула 2; Елџез Бануш Ага 2; Јакуп Бег 10; Минуш Бануш Ага 2; Омер Решит Ага 2; Даут Аг. Скура 2; Ибрис Бећир Ага 2; Омер Брашна 2; Лано Егхем Бег 2; Фазли Дрвиш 25; Љејдем Фазли Бег 8; Хусејин Ефендија 5; Мемин Муртоја 5; Дуло Хаџи Адем 60; Хаџи Асан Чапунија 50; Јакуп Фици 40; Евгенија Францовић 40; Менин Хус Мухи 30; Цемо Амет Хоца 10; Меркан Илије 2; Нело Дрвиш 10; Ислам Пуљеци 5; Лано Хејдин Ага 5; Бето Сул. Бети 10; Нурадин Бег 10; Ахмед Мола Бећир 5; Марко Татар 5; Јован Павловић 2; Благо Филиповић 5; Томазо Пици 5; Даут Затов 4; Цуфо Мола Бећић 4; Омер Усто Халили 10; Јаков Лукић 20; Томо Михајловић 2; Др. Пера 15; Даут Катама 15; Сало Дрвиш 10; Амид Идризов 50; Хушо Шурла 15; Стево Калуберовић 15; Јакуп Миков 1; Јусуф Бег 2; Омер Аликама 1; Афис Бећир Ага 1; Ибрахим Садик 15; Даут Бози 2; Анђе Павловић 1; Љатиф Горана 3; Томо Михајловић 3; Сулејман Капетановић 6; Даут Катана 3; Никола Доровић 5; Тодо Чепун 3; Ложбо Христов 3; Сал Трума 0-40; Вукале Јанковић 2; Илија Корођинов 1; Лижо Аџи Бетов 8; Лујо Вјерлић 1; Хардар Бег 1; Суљо Алибеговић 1; Аџи Асан 2; Васо Костић 10; Васо Татар 2; Мих. Мијушковић 2; Ђуро Филиповић 2; Танас Чилитири 10; Стане Ј. Бан 5; Кристина Ђорђевић 1 и Дуњо Шурла 0-10.

Одбор Црв. Крста Подгорица: В. Марковић 100; Цемала Лукачевић 100; Зејнил Османић 20; Јусуф Османић 20; ком. Би-бесић 85; Ан. Нуш Кола 80; Алв М. Радловић 50; Мил. Раковић 10; М. Алибалић 20; Д. Грађевић 10; Сулејман Аверић 20; Ибро Ачковић 10; Гл. Ачковић 50; Ђиновски 100; Б. Ђетковић 50.

Перо М. Почек, Цетиње 5; Гос. Хоабиан, Париз (Фр. 50) 48; Никола Грикорјевић Јарин и Јосиф К. Логинов, Орјел (руб. 6.) 15; Грађанска Школа, Мариупол (руб. 10) 25; Ујездна Земска Управа, Клин (руб. 33-34) 83-35.

ТЕЛЕГРАМИ

— Бечки Кор. Биро —

Беч, 21. августа. — „Н. Ф. Преса“ сазнаје да ће Сапари, први шеф одјељења у министарству спољних послова бити наменован за посланика у Петрограду на мјесто Турна, а Форгач, посланик у Дрезди да ће доћи за шефа одјељења.

Софија, 21. августа. — Ђенерал Савом и Тошев отпутовали су посебним возом у Цариград, гдје ће им се придружити Начевић.

Цариград, 22. августа. — Бугарски изасланици Савов и Тошев са савјетницима војничким и финансиским приспјели су. Почасна чета одала је војне почести Савову. Турски изасланици нијесу још именовани.

Софија, 22. августа. — Турци су заузели Суфти Ксалти.

Севастопол, 22. августа. — Бугарска флота отпутовала је.

Цариград, 23. августа. — Бугарски изасланици посјетили су јуче великог везира, који их је примио врло усрдно. Конференција односно граница и измјене заробљеника почеће вјероватно сјутра.

Минхен, 23. августа. — Грчки владари су приспјели. Краљица је отпутовала у Кронбер.

Сигмаринген, 23. августа. — Бивши краљ Португалије вјенчао се са принцезом Августом Викоријом Хохенцолерн.

Бадгаштајн, 24. августа. — Српски патријарх из Сријемских Карловаца Богдановић ишчезао је. У

понедјељник је учинио опасну екурзију и није се више враћао. Сва тражења до сада остала су без резултата.

Биоград, 24. августа. — Из надлежног извора изјављује се односно разграничења српско-црногорског да двије владе не приписују томе питању ни политички ни лични карактер. Преговори ће се обновити послје повратка дипломата и може се надати, да ће резултати задовољити обе српске државе.

— Атинска Агенција —

Атина, 21. августа. — Била се пронијела вијест да су Турци заузели Дедеагач и потопили грчку оклопачу „Спецаи“. Међутим, само је тачно да се турска флота појавила на мору код Дедеагача и напустила га, чим се увјерила о присуству грчких бродова. Командант Гинис јавио је одмах влади појаву и одлазак турских бродова, тражећи инструкције. Министарски Савјет састао се под предједништвом Веницелоса и одлучио да упути великим силама ноту, у којој ће се тражити да се уреди питање окупације Дедеагача, пошто је истекао посљедњи рок. Сва флота налази се под пуном паром. Влада је одлучила осим тога да се одгоди промугација закона о распуштању резерви из санитарних разлога. Генерал Душманис одређен је за шефа главног стана, а Краљ Константин именован је шефом главног штаба.

Атина, 23. августа. — Панас, нови министар иностраних дјела, отпутовао је у Лонтарки да поднесе Веницелосу план дефинитивних грчких предлога у погледу обнављања грчко-турских дипломатских односа. Два питања остају за сада неријешена: питање о вакуфима (турским црквеним добрима) и о народности. Порта тражи да се сва непокретна имања која припадају држави у новоосвојеним крајевима признаду као вакуфи. Грчка влада признаје за вакуфе само вјерска здања. Што се тиче питања народности Порта признаје грчким поданицима само оне који су из освојених покрајина, док грчка влада настоји да ријешити то питање да се грчким поданицима признаду сви они њезини поданици који станују у Турској.

Односно капитулација закључено је да остане status quo прије посљедњег рата као база, по арбитралној одлуци великих сила и по односним уговорима.

Порта пристаје да се изврши предаја заробљеника, што ће се учинити с једне и друге стране послје узајамне измјене уговора мира.

Уређено је такође питање о оштети, што ће се поднијети пред финансиску конференцију у Паризу и арбитражи у Хагу.

Постигнут је споразум у питању војне службе Грка у Турској. Турска је изјавила да се неће противити да муслимани служе у грчкој војсци.

Турски делегат Решид беј отпутоваће сјутра у Цариград да поднесе Порти закључени план. Мисли се, да ће у року од петнаест дана сва питања бити дефанитивно уређена.

— Биоградски Пресбиро —

Биоград, 23. августа. — Овлашћени смо да објавимо да српска влада изјављује да није никада имала ништа против једне комисије која би имала да изврши анкету о звјерствима у рату, али управ ради тога жели да једна непристрасна комисија испита бугарска звјерства, од којих су толико трпјели Срби и Грци. Србији и Грчкој много је стало да изнесу пред цивилизовани свијет бугарска звјерства, па ако је дјеловање комисије ометено, томе треба тражити разлог у томе што је један члан те комисије отворени непријатељ Ср-

бије и Грчке по ономе што је радио против њих говорима и пером. Осим тога о тој комисији нико није знао ништа док није стигла у Биоград. Ниједна земља не би могла трпјети у свом подручју једну комисију, у којој се налази једин члан чија је пристрасност и непријатељско расположење и сувише познато.

Званични огласи

Објава

Ријешењем госп. Заст. Министра Војног од 17. ов. мј., број Р. 9218. О. 5111, одобрено је, да се одржи јавна лицитација за снабдијевање месом перјаника и др. персонала Управе Дворске Страже, те се са овим чини на знање заинтересованим, да ће се лицитација одржати 4. септембра тек. год., од 10—12 прије и од 3—5 сати послје подна у канцеларији Административног Одсјека Министарства Војног.

Лицитанти су дужни издавати свјеже и добро оцијењено (од крви) говеђе месо без икакве црвоте, утробице, главе и др. и то свакодневно у оној количини, коју Управа Дворске Страже буде затраживала.

Прије лицитације, сваки који жели лицитирати, дужан је дати у име кауције у готовом новцу 2000 перп., или у непокретном имању у вриједности од 5000 перп.

Лицитација ће се уступити понудиоцу најниже цијене и с њим се закључити уговор до 1. јануара 1914 год., али Министарство Војно задржаће себи право, да лицитацију не одобри, ако понуђене цијене не буду повољне.

Потребна обавијештења даваће Административни Одсек сваког радног дана, у канцеларијским часовима.

Број Р. 5574. О. 3026. Из Административног Одсјека Краљ. Министарства Војног, 23. августа 1913 год., Цетиње. 12

Објава

На основу ријешења г. Министра Финансија и Грађевина од 7. ов. мј., број 785. Министарство Финансија и Грађевина — Одјељење за Грађевине и Саобраћај, одржаће у уторник 17. септембра ов. год. јавну лицитацију на Цетињу за поправку моста на Сушици (у Бјелопавлићима) а то:

1) На једно окно, које је од 7 метара распона и 4-30 ширине, ставити гвоздени мост су пет шина, које ће моћи издржати тежину од најмање 120 квинтала.

2) Како ово окно, тако и друго, које је од 16 метара распона (на које већ постоји гвоздени мост), треба пододити са гредама лучевијема, којих ће требати око 130 комада по од 4-30 метара дужине, а 1/2 цм. дебљине. Дрвенарија мора бити катрамисана.

3) Завидати, утврдити и питурати гвозђарију са двије руке минијумом, а једну руку са пепељастом бојом на уље. Паранет ставити на цијелом мосту од гвозђа. Све да буде израђено по занату.

4) Поправити крајну камену ногу к Даниловом граду.

Рок довршетка рада оставља се 20. новембра ове године.

Подузимац је дужан поднијети гаранцију од тридесет на сто од вриједности погођеног рада и то у готовом новцу или непокретним добрима. Непокретна добра имају се таксирати у надлежном капетанском или онштинском Суду о трошку подузимаца. Плаћање такса као год и таксе прописане чл. 147. закона о таксама пада на терет подузимаца.

Одјељење задржаће себи право да у сваком погледу оцијени понуде.

Остали ближи услови могу се сазнати сваког дана за вријеме канцеларијских часова у канцеларији Одјељења за Грађевине и Саобраћај као и на дан лицитације.

Број 894. Из канцеларије Одјељења за Грађевине и Саобраћај, 23. августа 1913 год., Цетиње. 14

ОБЈАВА

Одјељење Народне Привреде Краљ. Министарства Унутрашњих Дјела одржаће јавну лицитацију *продаје риболова у Зогајском језеру и каналу* на дан 29. августа 1913 г. од 9—12 сати прије подне, у канцеларији комесаријата за исушење и обрађ. уљинског поља у Уљинју.

Лицитанти или легализирани пуномоћници могу лицитирати, ако у најријед положи на име кауције у готову и непокретностима или хартијама од вриједности перпера 10.000, а страни поданици у готову перпера 10.000.

Ближа обавијештења могу се добити сваког радног дана у канцеларији Комесаријата.

Број 2028. Из канцеларије Одјељења Народне Привреде Краљ. Министарства Унутрашњих Дјела, 8. августа 1913. год. на Цетињу. 33

СЛИЈЕДИ ДОДАТАК

Објава

На основу ријешења Г. Министра Финансија и Грађевина од 30. јула 1913. г., број 6653. расписује се јавна лицитација за лифровање 2.000.000 (два милиона) килограма соли годишње за *Монопол Соли*, а за 1913., 1914. и 1915. годину, преко већ погођених 4.000.000 (четири милиона) килограма соли са садашњим лифрантом, коме за ову количину уговор истиче 28. маја 1916. године.

Позивају се сви они, који су вољни да се лифровања означене количине соли приме, да у томе циљу предстану, било лично било преко својих пуномоћника, у канцеларији Монополског Одјека Пореско-Царинске Управе, на дан 1. септембра ове године по с. к. у 9 сати прије подне, ради одржања поменуте лицитације, која ће трајати од 9—11½ сати прије подне истог дана.

Понуде се могу учинити и путем оферта а мустре су лицитанти дужни послати најдаље до 22. августа ов. год., како би се до дана лицитације могла извршити анализа.

Лицитанти су дужни претходно положити кауцију и то страни држављани 10.000 перпера у готову или кредитним писмом код Црногорске Банке, а наши држављани могу и незаложеном непокретношћу у вриједности од перпера 20.000.

Услови који имају важити за лифровање соли и који ће ући и у уговор, који се има са лифрантом закључити, следећи су:

1) лифрант се мора обвезати да лифрује држави 2.000.000 (два милиона) килограма соли годишње, и то: да за 1913. годину преда ову количину у току децембра исте године, а за 1914. и 1915. годину, када му уз авизо од два мјесеца Министарство затражи;

2) Лифрант се обвезује, да предају соли изврши франко бордо у Бару по цијени, која се има утврдити, постављену на чекрк лађе, (solito rapasso) у врећама, које морају бити одмах прим-

љене и повраћене лифранту, или са једнаким врећама замијењене. Министарство Финансија узима на себе обавезу, да свагда послје авизирања о доласку брода, натовареног сољу издјејствује код Друштва у Бару, да се за дотичну лађу стави на расположење мјесто погодно за искрцавање, *узимајући на се обавезу за њлажање лучких и осталих такса, које се за то Управи Порта морају њлажати.* Пријем соли од стране државе вршиће се одмах послје извршеног премјера на ваги:

3) Ако се сѐ не би на вријеме истоварила, те услед тога били проузроковани већи трошкови, због дужег задржавања лађе, ти већи трошкови имају пасти на терет онога, који је узрок одуговлачења. У случају, да је одуговлачење проузроковано тиме, што лифрант није све за искрцавање припремио, пашће трошкови на њега, а у случају, ако кривица није до лифранта, пашће трошкови на државу, која ће их од кривца тражити, а лифрант је дужан да плати само за оно вријеме, које је потребно, да се у нормалним приликама лађа растовари, рачунајући да се дневно мора истоварити по четири стотине квинтала са једрењаче, а двије хиљаде квинтала са вапора, не рачунајући ту недјељне и празничне дане.

4) лифрант је дужан да при поласку брода саопшти царинарници Барској телеграфски, да је брод кренуо и при каквом времену, како би се могло све припремити што је потребно за истовар и транспорт соли. У случају да се ово саопштење не учини на вријеме, лифрант ће платити 500 (пет стотина) перпера, на име конвенционалне казне, којом ће се сумом покривати евентуално већи трошкови, који би због неблагоприятне набавке радне снаге или превозних средстава били за државу проузроковани;

5) уговор се има закључити за 1913., 1914. и 1915. годину;

6) плаћање од стране државе за примљену сѐ вршиће се без икаквих одби- така.

Лифрант није дужан да плаћа никакве порезе или друге какве дације осим такса за послове, који потичу из закључења и извршења овог уговора.

Исплате се морају лифранту извршити најдаље уроку од три мјесеца од дана када је дотична количина потпуно примљена. Као дан потпуног пријема једног товара, сматраће се онај дан, када је посљедња количина соли из лађе изнијета у магацине или утоварена у кола за транспорт у унутрашњост земље;

7) За гаранцију тачног испуњења свију уговорних одредаба, а нарочито у циљу брзе наплате конвенционалних казна, лифрант полаже на име кауције у готовом новцу 10.000 (десет хиљада.) перпера, а црногорски држављанин може и у непокретности 20.000 (двадесет хиљада) перпера; и

8) За суђење свију спорова и расправу свију спорних питања, која би потицала из закључења, извршења или неизвршења овог уговора, обје уговорне стране признају надлежност изборног суда (арбитраж), који ће се образовати на Цетињу и чије су одлуке извршне и обавезне за обје уговарајуће стране искључујући свако право апелате.

За изборни суд свака уговарајућа страна именује по једно лице за судију а оба тако именована лица бирају треће лице, које функционише као предсједник суда. У случају, да се о избору предсједника неби постигла сагласност овога ће именовати Кр. Вел. Суд, по тражењу оне уговорне стране, која је изборни суд за расправу извјесног спора тражила.

Ако она уговорна страна, која је позвана на изборни суд, неби у року од 20 дана по писменом саопштењу послала на Цетиње лице одређено за судију или га никако неби одредила, она страна уговорна, која је спор повела, може у том случају спор изнијети пред надлежни државни суд на Цетињу, чију надлежност у оваквим случајевима обје уговарајуће стране овим и признају.

Број 7101. Из Канцеларије Пореско-Царинске Управе. 1. августа 1913. год. Цетиње.

Службени огласи

ОГЛАС

Краљ. Обласни Суд у Никшићу, овим обзнањује свима и свакоме, кога се тиче, да је отворено стетиште над имањем Обрена Попаре, бившег трговца из Никшића, те позива свакога, који би од истог ма по ком праву што тражити имао, да се до 1. новембра 1913 године са својим потраживањима и доказима суду овоме пријави.

Сходно прописима чл. 274. зак. о грађ. суд. поступ., суд ће распоредно ријешење донијети на основу поднесених доказа, а неће примати заклетве и исказе свједока.

Сви повјеритељи, који се неби пријавили до одређеног рока, изгубиће право на потраживање накнаде од масиног добра.

Број 326. IV—1913—68.

Никшић, 21. августа 1913 г.

— Краљ. Обласни Суд, —
Предсједник,
Мих. Ј. Пламенац.

Р. 114, бр. 310, 1,3

Приватни огласи

ОБЗНАНА

У позиву Народне Банке из Бара за Главну Скупштину, изашлом у 37. броју „Гласа Црногорца“ од 17. о. м., тачка 10. дневнога реда, треба да гласи овако:

Разни поднесени предлози, међу којима је и предлог њеторице чланова Управног Одбора о измјени друштвених љравила у колико се то односи на љремјештај Централе.

УПРАВА НАРОДНЕ БАННЕ.

Р. 55, бр. 305, 1,1

Индустијско Акционарско Удружење, Никшић

АКТИВА			РАЧУН ИЗРАВНАЊА НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1912. ГОДИНЕ			ПАСИВА		
Главница и фондови:			Главница и фондови:					
акционари I. кола за неуплаћену главницу	--	--	3.250	04		акционарска главница	--	500.000
акције 5000 à 100	--	--	500.000	--		главница I. кола	--	200.000
акционари I. кола за гарантну главницу	--	--	200.000	--		гарантна главница I. кола	--	200.000
II. " " неуплаћену "	--	--	169.458	56		резервни фонд I. кола	--	6.109 14
III. " " гарантну "	--	--	200.000	--		главница II. кола	--	200.000
Благајна:						гарантна главница II. кола	--	200.000
готовина у каси	--	--	1.100	16		резервни фонд II. кола	--	364 74
Текући рачуни:						амортизациони фондови	--	24.787 66
дужници	--	--	48.995	17		Текући рачуни:		
Мјенице и ефекти:						повјериоци	--	291.479 52
ефекти	--	--	600	--		Мјенице и ефекти:		
туђе кауције	--	--	15.000	--		полагачи кауција	--	15.000
депоновани акцепти	--	--	230.000	--		акцепти у депо-у	--	230.000
повјерене вриједности	--	--	66.300	--		повјеритељи вриједности	--	66.300
депоноване "	--	--	67.400	--		вриједности у депо-у	--	67.400
мјенице у портфељу	--	--	10.628	54		акцепти	--	115.210 17
Непокретности:						кауције за суде	--	1.621 40
земљиште, зграде и машинерија	--	--	452.077	75		Тантијеме:		
Покретности:						4% од чисте добити Управном Одбору	598 23	
намјештај, сандуци и боце, возни парк, алати, експортна бурад и лагер бурад, са кацама, апарати за точење пива и др.	--	--	109.511	14		2% " " " Надзорном "	299 16	897 39
Сировине:						Чист добитак:		
јечам и хмељ на стоваришту по попису од 31. децембра 1912	--	--	24.999	53		акционерима I. кола	12.801 12	
Пиво на лагеру:						" II. "	1.274 75	14.075 87
1077 НЛ. à 25. по попису од 31. децембра 1912.	--	--	26.925	--				
Преносни трошкови:								
по попису од 31. децембра 1912.	--	--	7.000	--				
			2.133.245	89				

РАСХОДИ			РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1912. ГОД.			ПРИХОДИ		
Трошкови:			Приходи од:					
оснивања, администрације, технички артикли, штале, трошарина	--	--	69.302	59		продатог пива, леда и требера	--	158.606 13
Амортизације:						Подвоз:		
отписи покретности и непокретности	--	--	24.613	94		зарада друштвених кола	--	17.055 94
Плате:						Разни љриходи:		
персоналу и радном особљу са путним трошковима	--	--	26.736	82		од уписа акција и другог	--	2.614
Камате:								
повјериоцима и губици на муштеријама	--	--	38.906	14				
Добитак љерљера 18.716.58:								
20% тотација резервном фонду	--	--	3.743	32				
4% тантијеме Управном Одбору	--	--	598	23				
2% " " Надзорном "	--	--	299	16				
нето добитак за подјелу	--	--	14.075	87				
			178.276	07				

Објава

У недјељу 1. септембра о. г., држаће се усмена јавна лицитација за набавку 45 кубних метара буквох дрва потребних за огрјев канцеларија ове Управе, те се позивају сви они, који би жељели лицитирати, да се истој пријаве тога дана у 9 сати прије подне, када ће се и услови показати.

Број 1646. В—1913—580. Из канцеларије Управе Општине вароши Цетиња, 17. августа 1913., Цетиње.
Р. 66, бр. 301, 1,1

ТРАЖИ СЕ: *Мој брат Божо Шабовић* из Херцег-Новога, последњи ми се пут јавио из Калифорније прије 6 година. Те овим пријатељски молим све оне, који бише ма што знали о њему, нека јаве госп. *Перу М. Калуђеровићу трговцу, Цетиње*, за чим ћу им бити веома благодаран.

С поштовањем:
ВУКО ШАБОВИЋ.
Р. 50, бр. 304, 1,2

Стјечај

Управа општине вар. Подгорице, тражи *општинског лекара, доктора цјелокупне медицине*, свршеног ма на којој од признатих европских универзита.

Услови:

- 1) Плата 5000 перпера годишње;
 - 2) Одржавање амбуланце;
 - 3) Слободна пракса са наплаћивањем један перпер од визите ван амбуланце, од имућних;
 - 4) Бесплатно лијечење у амбуланци, а сиротињу — према списку општине и код куће;
 - 5) Вршење свијех дужности предвиђених општ. законима;
 - 6) Познавање српског или којег словенског језика.
- Молитељи имају молбу са документима поднијети најдаље до 1. октобра 1913 год.
- Првенство имају они, који имају већу — најмање 2—3 године — праксу.

Број 2090 ех 913. В—1908—382. Из канцеларије управе општине вар. Подгорице, (Црна Гора).
Р. 111, бр. 307, 1,3

Адвокат Марко Радловић
потребује *адвокатског приправника*.
Пријавити се истом.
Подгорица. П. п. бр. 290 3,3

Управа Црногорске Банке

ставља до знања свима својим клијентима, да је поново отворила своје филијале и заступништва.

Препоручује својим дужницима, а нарочито онима бољег имовног стања, да уреде своје мјенице, било редовном отплатом било отплатом дозрелог интереса, јер ће им у противном доцније много теже панути. Управа банчина водиће рачуна о садањем одговарању појединих дужника њиховим обвезама и тиме ће се у даљем свом раду руководити.

Р. 70, бр. 215, 9,9 УПРАВА ЦРНОГОРСKE БАНКЕ

ПОМЕН

1. септембра у мјесном храму — Св. Ђорђија — даваћемо четрдесто дневни помен, нашем никада непрежаљеном брату

† ВЕЉУ

погинулом 9. јула т. г., у српско-бугарском рату — на ријеци Брегалници, о чему јављамо нашим сродницима и пријатељима.
Шавици, 20. августа 1913 г.

Ожалошћена: **Браћа ШТЕПОВИЋИ** са осталом породицом,
Р. 47, бр. 302, 1,1

До дна душе потресени смрћу нашега никада непрежаљеног, сина, брата, стрица и ђевера

† Шпира Т. Булатовића

који се на дан 10. августа, после тродневног боловања, у 26 години своје бујне младости пресели у вјечност. Сматрамо за дужност изјавити нашу топли и доживотну благодарност, поштованом грађанству Новог и Старог Бара са околином, оба пола, без разлике вјере; чиновницима: команде црмничко-приморске бригаде, обласне управе, царинарнице, поште и телеграфа и општине; пјевачком друштву „Братимство“ као и свима нарочито дошлим пријатељима из Паштровића, Будве, Вира и Улциња — који присуствовали савроду и покојника до вјечне куће испратише.

Љекарима г.г. Дебенедети и Џамањи, на својском заузимању и лијечењу, мјесном свештенику Крсту Поповићу на извршеном опијелу, пријатељима на приложеним вијенцима, и свијема онима који телеграфски писмено или ма којим путем узеше учешћа у овој нашој превеликој жалости нека је наша свесрдна хвала и признање.

Бар, 12. августа 1913.

Уцвијељена породица: мајка **Марија**; браћа: **Вуко и Леко**; сестре: **Марица и Анђелина**; снаха **Иваница**; синовца **Љубица**.
Р. 160, бр. 308, 1,1

У великој тузи и жалости, која нас је снашла ненадном смрти, наше премиле и никад незаборавне мајке, сестре, невесте, бабе, тетке и пунике

† Ане уд. Мартиновић рођ. ЛИПОВАЦ

примили смо на сваки начин толико израза саучешћа и доказа љубави и поштовања према милој покојници, да нас дужност веже и овим путем изразити свима, нашу најтоплију благодарност. Напосе дугујемо особиту благодарност Преосвештеном господину Епископу Владимиру, на датом помену души покојнице у овдашњој Сабornoј Цркви.

Наша вјечита хвала г. д-р В. Галвани-ју, на заузимању и раду у тешкој болести; напокон хвала свима, што су било усмено, писмено или телеграфски изразили нам своје саучешће или прилозима у добротворне сврхе, почастили успомену наше миле покојнице

Котор—Никшић, 10. (23.) августа 1913. г.

Ожалошћене породице: **Мартиновић**; **Јовановић**—**Бухар**; д-р **Ј. Стефановић**; д-р **Ф. Лазаревић**; д-р **Б. Марић**.
Р. 135, бр. 306, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти наше непрежаљене супруге односно снахе, и мајке

† ГОРДЕ

која се после осмомјесечног боловања пресели у вјечност у својој шесетој години живота, на Цетињу 13. августа, ће се покојница налазила на лијечењу по налогу Њеног Величанства Краљице. Те сматрамо за особиту дужност овим путем изјавити нашу подјачику доживотну захвалност Њеном Величанству Краљици Милени, на њеном заузимању око лијечења, издржавања и сахране покојнице; нека је доживотна захвалност Њ. В. Краљицицама Ксенији и Вјери на њиховој пажњи и похођењу покојнице. Нека је доживотна захвалност Њ. Кр. В. Краљу Петру на његовом телеграфском саучешћу у нашој тузи за покојницом.

Нека је вјечита захвалност г-ђи Видни Мемедовић, г. д-ру Перацићу, г. Дамјану Врбици на њиховом труду који су указивали покојници у њеној тешкој болести. — Нека је вјечита захвалност г. проту Крсту Матановићу и становницима вароши Цетиња, који у вишем броју покојницу испратише и у вјечну кућу сахранише.

Изјављујемо братску захвалност браћи Ђекићима, комшијама пријатељима и знанцима, који лично, или ма којим путем учествовахе у нашој жалости за драгом нам покојницом.

Никшић, 17. августа 1913. год.

Ожалошћени: супруг **Голуб**, синови: **Никола, Јован и Саво**; шћер **Маре**, снахе **Тетна, Аница, и Јосе**, ђевер **Перо Калуђеровић** са осталом родбином.
Р. 195, бр. 292 1,1

Приликом смрти нашег нигда незаборављеног

† ФИЛИПА ВРЧЕВИЋА

чиновника Министарства Финансија

који се после дужег и тешког боловања пресели у вјечност 12. о. м., сматрамо за нашу свету дужност, да се топло захвалимо свима онима, који се око милог нам покојника нађоше, као год и онима, који нам саучешће лично, телеграфски и писмено изјавише и савроду учествоваше, а нарочито грађанству Улциња.

Нека је још једном свима наша дубока захвалност.

Улцињ, 22. августа.

Ожалошћена: мати **Јованка Врчевић** с дјецом.
Р. 78, бр. 309, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Са болом у души и великом жалошћу, која нас задеси, приликом смрти нашега никад непрежаљеног сина

† ПЕРА Т. РАДУНОВИЋА

приправника официрског

који јуначки погину на обали Брегалнице, 6-ог јула 1913., бранећи стару србинову постојбину, од најезде дивљих Бугара.

Сматрамо за пријатну дужност овим путем изјавити вјечиту захвалност г-ну командиру Прелу Кажиху, официру Бошку Кажиху, капетану Тому Вукчевићу; официрима: Гаврилу и Митру Пејовићима, а тако и осталој господи официрима и браћи Љешњанима, који у великом броју дођоше и драгог нам покојника ожалише.

Нарочита хвала пароху орашко-штитарском г-ну попу Николи Јовићевићу на његовом дирљивом, патриотском говору, са којим нам у неколику и тугу ублажи. Понаособ хвала Ристу Агину Радунувићу и Стевану С. Радунувићу официрском заступнику, а тако и браћи Прогоновићима, који достојно свога брата ожалише.

Поново хвала свакоме, који нас у овој тешкој жалости утјеша.

Прогоновићи, 9-ог августа 1913.

За навијек ожалошћени: отац **Тодор**; стриц **Илија**; мајка **Стана**; жена **Милица**; дјеца: **Божо и Јела**; браћа: **Кићо, Станиша и Радван**; сестре: **Маре, Милица и Јове** и тетка **Марица**.
Р. 165, бр. 296, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском великога бола, који нас задеси смрћу нашег никад непрежаљеног сина, брата и унука

† НИКОЛЕ Б. КАЖИЋА

који јуначки погину на Брегалници 5-ог јула ове године, од небратске — бугарске руке.

Сматрамо за пријатну дужност изјавити доживотну благодарност командиру Симону и капетану Тому Вукчевићима, а тако Филипу Челебићу са Штитарима; Гаврилу Б. Пејовићу официру с Орашанима; Ристу Агину Радунувићу и осталим главарима љешанским.

А тако братска хвала свој браћи Љешњанима, Ријечанима, Љешкопљанима и Брђанима, који у великом броју дођоше, да узму учешћа у овој великој жалости нашој.

Понаособ хвала браћи Грачанима и господи официрима: Јоку С. Ђуришићу, Илији Ђуришићу и Саву Бојанићу.

Поново хвала свима, који ма којим начином узеше учешћа и у нашој нас великој жалости утјеша.

Градац, 8-ог августа 1913 године.

Ожалошћени: ђед командир **Преле Кажих**; отац **Бошко П. Кажих** и остала родбина.
Р. 137, бр. 297, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег никад непрежаљеног брата, односно сина

† Марка Б. Глобаревевића

који је јуначки пао на бојиште 5. јула, приликом ојачице борбе на ријеци Брегалници, у 24-ој год. свога живота. Сматрам за дужност овим путем изјавити доживотну благодарност свима покојницима друговима, који се ту нађоше и покојника сахранише.

Незаборавна благодарност барјактару Саву Ф. Газиводи с Додошанима; Луки Лазовићу с Луковчанима; Илу Вукчевићу с Понарлијама; Јовану И. Вукчевићу с Ботунјанима; потпоручнику Илији Брновићу и официру Саву Бојанићу с Жуљанима; Вулу Б. Стојановићу с Кокоћанима; Петку Б. Радунувићу, Раду М. Вукчевићу с Грбавцима, Саву П. Марашу.

Особита благодарност заступнику команданта љеш. баталиона потпоручнику Николи Ј. Вукчевићу, командиру у пенсији Симону Вукчевићу и официрима: Ђуриши и Саву Вукчевићима сцијелом Дражевином, који у онако великом броју дођоше и покојника ожалише.

Срдачна хвала попу Јовану Вукчевићу на очитаном опијелу.

Особита хвала Синчанима, Гољемадашима и Бриђашима, који онако покојника ожалише. Хвала нашој браћи Глобарима, који покојника братски ожалише.

Сињац, 18. августа 1913.

Ожалошћени: отац **Бошко**; мајка **Живана**; браћа: **Јован, Симо и Петар**; сестра **Маре**; снаха **Јосе** са осталом родбином.
Р. 180, бр. 299, 1,1

„THE MUTUAL“

Друштво за осигуравање живота у Њу-Јорку

ОСНОВАНО 1842.

ЧИСТО УЗАЈАМНО

Извод из рачунског извјештаја за 1912. годину:

А.) Укупно пословно стање:

Имовина	Перп.	2,956,744.047-08
Обавезе за рачун имаоца полица	"	2,397,986.303-70
Фондови сигурности и дивиденде осигураницима	"	520,157.223-76
Стање осигурања:		
а) 690.496 полица на капитал од	"	7,652,647.382—
б) 11.100 полица доживотне ренте за год. ренту од	"	15,011.053-07
Приходи у 1912. години:		
а) наплата премија	"	279,795.547—
б) наплата интереса и др.	"	145,808.992-10
Исплате осигураницима у 1912. години:		
а) за истекла осигурања и ренте	"	168,345.578-30
б) за дивиденде	"	74,057.544-54
Предвиђено за дивиденде за 1913. годину	"	85,713.107-29

Б.) Стање послова у Аустрији и Црној Гори

Стање осигурања:		
а) 6918 полица на капитал од	"	64,142.120—
б) 26 полица доживотне ренте за год. ренту од	"	19.818—
Приходи за 1912. годину:		
а) наплата премија	"	3,168.407-09
б) наплата интереса и др.	"	2,423.538-17
Исплате осигураницима за 1912. годину:		
а) за истекла осигурања и ренте	"	2,197.746-66
б) за дивиденде	"	1,375.706-65
Резерва премија за аустријско пословање у 1912. г.	"	24,175.034—
За гаранцију пошљедње суме, изузев зајмове сврху полица, депонована је код ц. кр. поштанске штедионице у Бечу свота од перпера 21,005-40—		
Полисе послје две године неоспорне су, а послје три године не пропадају.		

Главна заступништво за Црну Гору

Цетиње.

П. п. бр. 285, 2,3

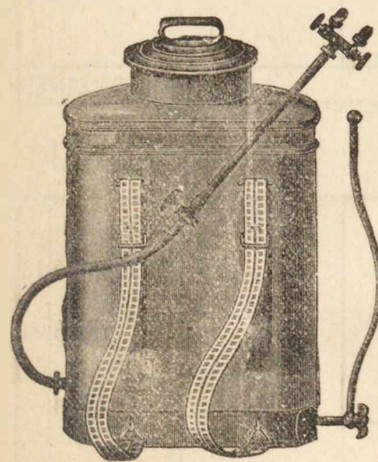
Главна Дирекција за Аустрију

Беч 1. Fridrihstrasse бр. 2.

Механичка и гвожђарска радионица

ПЕТАР ДРЕЦУН — ЦЕТИЊЕ

ПОСТОЈИ И У БУДУЋЕ ПОД ИСТОМ ФИРМОМ

Израђује и набавља све врсте шпорета и пећи најбоље врсте.

Израђује све гвожђарске и плехане израде по нацртима као: балконе, врата, оgrade и т. д.

Иста ће вршити све послове, које је и до сад вршила.

Набавља најбоље врсте прскалица (пумпа) „Wermoler“, а тако и остале за кропљене лоза и чини поправке старих.

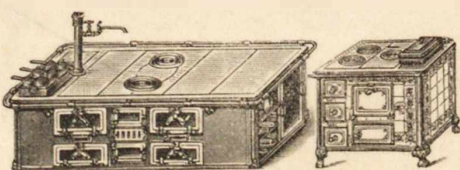
Набавља све врсте шиваћих машина, врши поправке свих старих машина и продаје поједине дјелове истих.

Набавља цијеви и остали прибор за водоведе.

Набавља све врсте калаисаних жица — мрежа за оgrade и друге потребе.

Предузима покривање кућа са најбољим ЕТЕРНИТОМ, који је париска анализа нашла као најбољи, што свједочи, да је са истим покривен Дом Краљ. Владе.

Израђује громобране по најмодернијем начину.

Надајући се, да ће и у будуће сви муштерије служити се код означене фирме која ће се држати по погодби тачне израде и умјерене цијене. П.п. бр. 264, 3,10